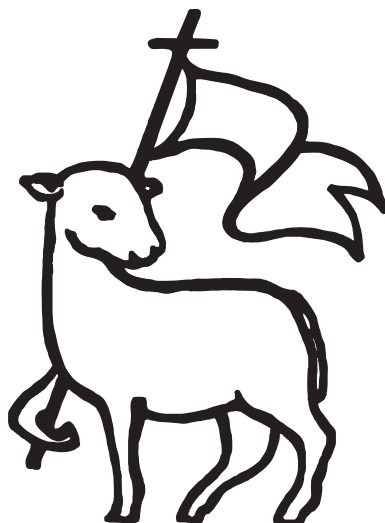

Nové Bratrské Listy

ROČNÍK XIII

4/2011

*Na maličký okamžik jsem tě opustil, avšak
shromáždím tě v převelikém smilování.*

(Iz 54,7)

kázání

Boháč a Lazar 87
(*E. Šormová*)

biblické a teologické studie 89

Očištění malomocného
(*J. Beneš*)

Údolí stínu smrti (Ž 23) 92
(*J. Smolík*)

dějiny

Petr Vok z Rožmbetka 96
(*J. Just*)

Heinrich Schütz 99
(*ME*)

unitas fratrum 100

Zprávy z UF
(*O. Halama*)

K ordinaci žen 101

Vzpomínka na ses. M. Grubb 103
(*z angl. M. Ulrichová*)

náš seniorát

115 let pražského sboru 104
(*E. Šormová*)

10 let domu Na sboře 105
(*O. Halama*)

Výlet pražské mládeže (*psl*) 106

Rovensko p. Tr. (*H. Jalušková*) 108

Rozhovor s jubilentem 109
(*eš s M. Matoušem*)

ráj srdce 112

připravuje M. Matouš

Nové Bratrské Listy

13. ročník (2011)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR
při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3
tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

Vážení čtenáři,

dostává se vám do ruky poslední číslo třináctého ročníku Nových bratrských listů. Když se tak poohlédnu nazpět, mám radost, že se náš kruh přispěvatelů rozšířil. Mám také radost, že se pořád něco v našem seniorátu děje. Mám radost nad tím, že sbory pořádají sborové akce, na kterých se smíme společně napříč seniorátem setkávat. A do třetice mám radost nad tím, že nám do redakce o zmíněných akcích píšete.

Píseň z Dodatku evangelického zpěvníku číslo 625, Jak příjemné, můj Pane, nás zve do Hospodinových příbytků. O skladateli, který zhudebnil biblické žalmy, ale i jiné písně, se dočteme v historické rubrice.

Práce žen je nedílnou součástí Unitas fratrum. Vždy byla ceněna. Misie nemusí být jen výhradně záležitostí misionářů, ale i misionářek. Všichni muži i ženy, malí i velcí, mladí i staří jsme zváni na pověstnou vinici Páně, abychom něco málo přidali k Boží chvále.

Všem Vám přeji požehnané vánoční dny, Boží požehnání a pokoj v celém příštím roce. A nám, redakci, abychom se mohli nadále setkávat na stránkách tohoto časopisu.

Vaše Eva Šormová

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 13198319/0800

Boháč a Lazar (Lk 16,19-31)

Ježíš svým posluchačům vypráví příběh. Je to zvláštní příběh. Otvírají se nám zde dvě scény. Scéna našeho života, kterou tak dobře známe, a scéna jakéhosi zásvětí. Dva hlavní hrdinové jsou na samých pólech extrémních skupin. Jeden bohatý člověk, který se tak rád obléká do drahých šatů jako král – kment a šarlat (tak překládají králiční) zdobily jeho postavu. Jeho žaludek byl každý den plněn pochoutkami – skvěle hodoval. Jak si zde nevzpomenout na boháče, který si v podobenství o stodolách v duši říká: „jez, pij a uživej si“ (Lk12). Takovými to črtami vykresluje evangelista Lukáš bohatce. Lukáš o bohatém neříká nic negativního, jen neosobně popisuje bezejmenného člověka, jehož jedinou ambicí je pěkně se strojit a užívat si, obklopit se krásnými a příjemnými věcmi.

Ten druhý je Lazar, jehož jméno znamená Bůh pomáhá (Eliezer). Doslova je vyhozen před vrata domu. Spolu se psy, vředy a špinou, která se před vraty domu povalovala, tráví své dny. Jeho jediná touha se scvrkla na pouhé nasycení. Nechce mnoho. Touží po drobčích (ho pipton) ze stolu bohatého. Nechce vybraná jídla, lahodné nápoje ani labužnické pochoutky. Touží po drobečcích milosti od těch, kteří mají nadbytek. Tak, jako toužila Syrofenická žena po uzdravení své dcery, když na Ježíši z Nazaretu žádala drobečky Boží milosti, padající ze stolu Abrahamových dětí. Tak touží i Lazar po drobečcích ze stolu boháče. Jeho pokora jde tak daleko, že chce jen to, co je z nadbytku, co upadne, co zůstane na zemi ležet a je smeteno spolu s ostatním smetím. Jak si nevzpomenout na Joba. Z pohledu zbožných se možná Lazar něčím provinil. Možná si mnohý řekne, může si za to sám, Bůh jej trestá. Ať se zvedne a jde pracovat.

Dva muži, kteří se každý den potkávají. Dva lidé, které od sebe odděluje propast. Dva lidé, kteří se míjejí se svými touhami a přáními. Oba dva však touží po nasycení. Jeden užívá darů, které dostal pro sebe a jeho touha je neuhasitelná.

Druhý ubohý, bédný, nuzný, nahý, který tolik spoléhá na milosrdenství lidí, které by jej nasýtilo. Tohoto milosrdenství se mu nedostává. Jediné, co mu zbývá, je milost od Pána Boha, vždyť Bůh pomáhá. Také marnotratný syn se touží nasytit slupkami, které žerou vepři, a také se mu jich nedostává. Také on si myslí, že je daleko od svého otce, daleko od lidí, sám mezi zvířaty. Avšak otcovo milosrdenství nezná hranic, nedá se spoutat vyhozením za vrata našich životů.

I my cestou do práce, za zábavou, cestou do školy míjíme jeden druhého. Zvykli jsme si, že ulice v centru města a nádraží jsou někdy plné lidí, kteří touží po lidském soucitu. Patří to v celém světě ke koloritu velkoměst. Země se točí dál a lidé chodí kolem. Některé odděluje větší, jiné menší propast. Mnohdy míjíme tyto nuzné a ubohé lidi automaticky.

Mnohdy míváme své sousedy a nezajímá nás jejich život, jejich pohled, jejich radosti, starosti, jejich utrpení.

A pak se to stane. Oba muži umřou. Jeden vchází do radosti Boží doslova k ňadrům Abrahamovým. Jako by chtěl pisatel naznačit nový počátek, nové rození.

Druhý je umístěn do říše podsvětí, tak čteme v textu. Nachází se v místě věčného ohně touhy. Nejde žádným způsobem ulevit svému utrpení a žízni. Role se obrátily. Propast zůstala, ale teď už se nedá překročit. Prázdnota nad propastí je nepřekonatelná. Je definitivní.

Smiluj se, volá muž šířaný touhou na Abrahama a nazývá jej otcem. Smiluj se, možná, že toto slyšel z úst Lazara. Smiluj se, možná vidáme v očích lidí, které míváme v našem světě. Dělí nás však propast neporozumění, nelásky, vlastní zahleděnosti a touhy. Vždyť náš příběh začíná jeden muž, který byl bohatý.

Boháč je opět samotný, jako byl za dnů svého života a jako za dnů života jej spaluje touha. Jeho touha nebyla po společenství s člověkem ani po společenství s Bohem. Vždyť jeho hodování, jak jsme četli v 19. verši, nemělo nic společného se stolem hostiny, na kterou nás zve Ježíš ve svých podobenstvích. Jeho touhou za dnů života bylo skvostně se oblékat a bezstarostně hodovat. Byla to bezstarostnost, zřeknutí se odpovědnosti za nuzné, za bližní, za člověka, kterého denně mívám bez povšimnutí. Na svůj úděl v podsvětí si bohatý nestěžuje. Chce ulevit svému utrpení, tak jako Lazar za dnů svého života chtěl ulevit svému trápení. Role se obrátily. Abraham boháče něžně oslovuje dítě a pokračuje, vzpomeň si, ... Je zajímavé, že se ho Abraham nezříká, ještě stále patří k jeho dětem.

Abrahám pokračuje ve svém konstatování trochu ironicky a zdálo by se až krutě. Ale i my máme tendenci vyslovovat podobná slova. Je to po tisíciletí stejná omílaná písnička o lidském údělu. No, každý má svůj úděl. Někdo si to dobré vybere na začátku a na konci zákonitě musí přijít to špatné. Nebo obráceně a nic se na tom nedá změnit. A ještě k tomu lidský úděl je prostě takový, někdo je chudý, někdo bohatý, někdo patří do této společenské vrstvy a jiný do jiné a není radno to míchat. I statistiky se dělají podle vzdělání a společenského postavení. Tak co. Boháč zde možná slyší i to, co bylo dříve jeho filosofií. Možná, že by Abraham mohl ještě škodolibě dodat: „tak jak se ti to nyní líbí, když se na to díváš z té druhé strany?“

Tentokrát propast, která jej oddělovala od lidství, je definitivně nepřekročitelná. Prázdnota vztahu dělila a dělí bohatce a Lazara. Jak říká Abraham, nikdo ji nemůže překročit. Najednou se boháčovi otvírají oči pro jeho bratry. Prosím tě, Abrahame, varuj. Uchraň je proti mukám těchto míst. Najednou příběh dostává nový rozměr. Kdyby příběh zde skončil, tak bychom si mohli říct: Tak zase nás budou soudit jenom lidé. Jak to, že Bůh nikde není. Jak to, že nakonec až umřeme, dostaneme se do rukou otců víry. Kde je Bůh a proč takový příběh Ježíš vypráví, jakou to má logiku, vždyť nevěříme v žádné zázračno či očistec.

Věřím, že Ježíš chtěl tímto příběhem varovat bratry toho bohatce, své učedníky, ale i nás. Ježíš nás nechce varovat nějakou zprávou ze záhrobí. Náš zrak obrací na to, co jsme již slyšeli, to, co jsme mohli poznat i zažít na vlastním životě a uvěřit tomu.

Klíčem k celému příběhu je poslední Ježíšova věta: „Řekl mu: ‚Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.‘“

„Neposlouchají-li Mojžíše a proroky...“ zde nejde jen o poslušnost ve smyslu slepého plnění zákona. Jde zde především o ochotu k naslouchání, k přijímání starých věcí novými očima víry.

Věříte a uvěříte mým svědkům, Abrahámovi, Mojžíšovi, Prorokům, učedníkům? Jakoby Ježíš říkal: Tak, co až se vám zjevím, jako vzkříšený Pán, uvěříte? Uvěříte, když k vám přijdou a budou zvěstovat Boží mocné činy a Kristovo zmrtvýchvstání?

Což Mojžíš a Proroci nedemonstrovali Boží milosrdenství, jeho trpělivost a slitování se svým lidem? Cožpak Izrael neprošel suchou nohou přes nepřekročitelnou propast moře? Což lid, který chodil v temnotě, neviděl velké světlo spasení, když jej Hospodin vrátil zpět z Babylonského zajetí?

Cožpak Hospodin nepřekročil nepřekročitelnou propast, když na svět poslal svého Syna, Ježíše z Nazaretu, který všechny společenské, náboženské přehrady a propasti překročil? A opravdu nikdo nemůže překročit propast, která dělí Lazara od boháče, leda by tato propast byla překročena Ježíšem z Nazaretu. A Ježíš svým křížem tuto propast překročil. Překročil nepřekročitelné, když všechno to zlé vyhodil za vrata světa. Aby žádný, kdo věří, nezahynul, ale měl život věčný. Amen.

Eva Šormová

biblické a teologické studie

Očištění malomocného

(Mk 1,40-45)

Přijde k němu malomocný a na kolenou ho prosí: „chceš-li, můžeš mě očistit.“ Ježíš se slítoval, vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď čist.“ A hned se jeho malomocenství ztratilo a byl očistěn. Ježíš mu pohrozil, poslal jej ihned pryč a nařídil mu: „Ne, abys někomu něco říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a obětuj za své očistění, co Mojžíš přikázal – jim na svědectví.“

On však odešel a mnoho o tom vyprávěl a rozhlašoval, takže Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstal venku na opuštěných místech. A chodili k němu odevšad.

Trojí, v synoptických evangeliích téměř totožná zpráva o uzdravení malomocného (Mt 8,2-4; Lk 5,12-16) vypovídá o tom, že šlo o událost, která byla zřejmě natolik neobvyklá, že lidem uvízla v paměti se všemi detaily. Překvapením však nebylo samotné uzdravení malomocného. To lidé znali ze dvou příběhů ve Starém zákoně: Jak uzdravení Mirijam (Nu 12,10-16), tak z Eliášova uzdravení Naámana syrského (2Kr 5). Překvapení vyvolal postoj malomocného a Ježíšovy pokyny.

Malomocenství je souhrnný název pro nakažlivé, nevléčitelné a bolestivé kožní choroby. Bylo pokládáno za Hospodinův trest (Nu 12,5), ba zavržení. Malomocný byl kulticky nečistý. Společensky byl téměř jako mrtvý. Jeho nemoc jej před Bohem diskvalifikovala – zabránila mu v účasti na bohoslužbě a v přebývání s Božím lidem a v Hospodinově blízkosti. Jakékoli zacházení s malomocenstvím spadalo výlučně do kompetence kněží. Ti byli Bohem pověřeni vyhlášovat počátek nemoci i její vymizení (Lv 13-14).

V postoji malomocného vidíme, že svůj téměř marný zápas o život nevzdal. Nepoddal se nemoci a nenechal se nevléčitelnou nemocí přemoci. Vystoupil ze své izolace. Tím ovšem musel porušit přísný zákon, který izolaci nařizoval. (Lv 13,45-46; Nu 5,1-4; 12,15; 2Kr 7,3-15; 2 Pa 26,21), ale který jej sám očišťovat nebyl schopen. Malomocný porušuje zákon jednak pro záchranu života, a jednak proto, aby se mohl dostat k Ježíšovi. Nenechal se nemocí ani zákonem znehybnit. To samo o sobě je hodno pozornosti, protože tím malomocný demonstruje svou víru. Navzdory zvykům i nařízením o izolaci přestupuje společenské i náboženské bariery, které jej izolovaly od lidí, od bohoslužebného života, ba i od Boha. Očišťující Ježíš na to ovšem reaguje tím, že jej zase k zákonu vrací.

Vedle toho však malomocný svou víru ještě dává najevo svým bohoslužebným postojem (snižuje se, klesá před Ježíšem na kolena) a modlitbou. Modlitba malomocného je velmi uctivá a pokorná. Podle některých rukopisů oslovuje Ježíše: Pane. Dává tím najevo, že se mu hodlá podřídit a přijmout rozkazy. Výrazem „chceš-li“ malomocný uprostraňuje Ježíšovi a spoléhá na Jeho dobrou vůli (bud vůle tvá). Možná si však není jist, zda se jej Ježíš neštítí. Ale svou potřebu čistoty nijak neprosazuje, byť je uzdravení pro něj otázka života a smrti. Nenutí Ježíše plnit své požadavky. Nenárokuje si zvláštní zacházení. Nežadoní, nedomáhá se, nediktuje. Když pak Ježíš řekne „můžeš“, věří, že Ježíš stačí na to, nač nestačí člověk. Věř, že Ježíš si může poradit s neřešitelným. Ježíš může všechno. Věř, že Ježíš může pozitivně ovlivnit jeho život. Tuto víru, že Ježíš může zasáhnout do nemoci, do nečistoty, která vede ke smrti, a změnit tak lidský úděl, si má katechumen osvojit také, a tím se s malomocným identifikovat.

Malomocný věří tomu, že Ježíš má moc nad nevléčitelnou chorobou. Ale neprosí Ježíše o uzdravení, nýbrž o očištění. To je další překvapivý projev jeho víry. Pro malomocného je návrat do vztahu s Bohem a účast na bohoslužbě zřejmě víc než fyzické uzdravení. Očištění totiž znamená upravení vztahu s Bohem (smíření), navrácení do společenství Božího lidu, odpuštění vin, ukončení Božího trestu. Na takovou víru pak Ježíš reaguje. Modlitba malomocného je vyslyšena, protože je to modlitba víry.

Ježíš malomocnému odpověděl. Nebojí se jeho malomocenství a neštítí se ho. Přítakává jeho modlitbě i jeho přání. Pomáhá mu a uskutečňuje, oč malomocný žádá. Nejprve tím, že se jej dotýká. Dotekem zasahuje do izolace člověka, kterému se lidských doteků nedostávalo (o doteku také 1,31 a 5,25-34). Vstoupil do jeho opuštěnosti, vyšel mu vstříc, překročil bariéry, které malomocného oddělovaly od společnosti. Dotekem mu dává najevo, že malomocný zůstává člověkem. Dotek je znamením soucitu a projevem lidskosti.

Dalším projevem Ježíšovy odpovědi je Ježíšovo slovo. Ježíš se dotkl a promluvil. Teprve po jeho promluvení se začalo něco dít. Ježíšovo slovo očišťuje, Ježíšova odpověď, vyslyšení modliteb, má očištný účinek. V Ježíšově slovu je očištná moc. (J 15,3)

Fakt, že jej malomocný oslovuje Pane, vyjadřuje, že Ten, kdo má právo poroučet, je Ježíš. A Ježíš poroučí nejen nečistotě, ale také člověku. Ježíšova reakce, konkrétně tři ze čtyř Ježíšových pokynů jsou šokující. ČEP říká, pohrozil mu (doslova v řečtině rozlítel se, pokáral ho) a poslal pryč – vyhodil ho. Příčina tak ostrého jednání není uvedena. Možná tím Ježíš předjímá jednání očištěného (v. 45) a zastrašuje, resp. odrazuje jej od toho, co (předvidá, že) zřejmě bude následovat. Možná se tím dopředu brání vůči nechtěné popularitě (reklamě). Nechce být vnímán jako divotvorce.

Ježíš, který demonstroval svoji moc nad nečistotou, si vyhrazuje právo určovat, jak má očištěný člověk jednat a co smí, resp. nesmí říkat. Zasahuje do jeho života nejen uzdravením, ale i pokyny, jimiž má napříště být formován jeho život. Jakkoli k očištění dochází zdarma, je třeba je přijmout, a tím uchovat, proto Ježíš očištěnému člověku klade určité podmínky, jimiž lze čistotu zachovat. Tou první je zákaz mluvení o tom, čeho se mu od Ježíše dostalo. Tento pokyn je součástí léčebného procesu. Uzdravení má totiž svůj tělesný, duchovní a společenský rozměr. Ten duchovní spočívá v podřízení se Ježíšovi, v poslušnosti Jeho pokynů. Zmlknutí je duchovní rozměr uzdravení. Místo mluvení: Jdi! Nemluv a jednej. Společenské hledisko uzdravení spočívá v Ježíšově nařízení, jímž očištěnému zakazuje podávat autentické svědectví o projevu Boží moci. Ježíš si nepřeje, aby se očištěný sdílel s radostí, která jej potkala. Nebo lépe, Ježíš nechce, aby o jeho skutku očištěný svědčil podle svého. Ale Ježíšovy pokyny se míjí účinkem, byť Jeho slovo má obrovskou moc.

Druhou podmínkou pro uchování čistoty, resp. projevem duchovního významu uzdravení, je pokyn jít ke kněžím, ukázat se jim a obětovat. Tedy plnit požadavky zákona. Ježíš neobchází kněze. Nepohrdá jimi, neznevažuje je, ale respektuje je. Tím respektuje a podřizuje se ustanovení zákona, podle kterého kněz v otázkách malomocenství zastává klíčovou roli (Lv 14,2; Dt 24,8-9). Ježíšův čin nezprostil očištěného (ani katechumena!) povinnosti dodržovat Hospodinovy zákony. Ježíš neruší staré, aby ustanovil nové. Setkání s Ježíšem nevede k ignoraci zákona. Naopak (Mt 5,17). Ježíš vybízí očištěného podřít se zákonu, tedy Hospodinovu nařízení, protože ustanovení zákona jsou stále závazná. A dokonce – v Ježíšově blízkosti nabývají Boží pokyny na vážnosti

a dostávají novou, mnohem větší naléhavost (srov. Lk 16,29-31). A to má být svědectvím. Očištěný má o Boží moci skrze Ježíše svědčit svou poslušností (zákona, Ježíše), a nikoli svým mluvením (toho, co jej napadne). Jinak řečeno: Katechumen má pochopit, že svědectví o Ježíšově moci se děje tehdy, když jedná podle Ježíšových pokynů, protože tím se současně dodržuje a naplňuje ustanovení Hospodinova zákona. Ježíšovy pokyny a ustanovení zákona (Tóry) nejsou v rozporu, nevylučují se. Jednání očištěného mělo být dokladem toho, že Ježíš nebuduje základy bezzákonnosti. To měli vidět a pochopit zejména ti, kteří Ježíše ze znevažování zákona obviňovali nebo v Ježíšově jednání a slovech hledali argumenty pro porušování či odmítání Hospodinových nařízení, uvedených v Tóře. V tomto smyslu je možná snazší porozumět hněvivému tónu Ježíšových pokynů na adresu očištěného.

Jenže očištěný člověk udělal to, co chtěl sám, a nikoli to, co chtěl, a co po něm žádal Ježíš (45). Nebylo možné jen mlčet. Ježíšovu moc dosvědčoval podle svého. Ačkoli nepochybně to, co říkal, byla pravda a jeho svědectví bylo autentické, Ježíš po jeho svědectví již nemůže veřejně působit. Katechumenovi se tím dostává jakéhosi varování o tom, že někdy i pravdivá a dobře míněná výpověď může napáchat víc škody než užítku – omezit Ježíšovo působení, ba uškodit mu. Tak je to i v příběhu děvčete, které zdarma Pavlovi dělalo reklamu (Sk 16,16-18). I z historie víme, že ne každá misijní snaha přinesla křesťanství prospěch a za některé formy misie se stydíme dodnes.

Vyprávění o uzdravení malomocného nám připomíná jednak závažnost Ježíšových slov, a jednak skutečnost, že očištění člověka souvisí s poslušností jak pokynů Ježíšových, tak pokynů Hospodinových v Tóře, které si navzájem nijak neodporují.

Jiří Beneš, V moci slova, Praha 2003

Údolí stínu smrti

Pastvy zelené, vody tiché

(Žalm 23)

Mnozí jsme se na konfirmačním cvičení učili žalm 23. Tehdy nám zněl tento žalm jako potěšení, jako zaslíbení do budoucnosti. Máme dobrého pastýře, který nás našel, ujal se nás, provede nás životem. To bylo, co nám znělo jako základní melodie tohoto žalmu, melodie radosti a naděje. Život, který se před námi otevíral, se nám jevil jako vzácný dar. Byli jsme plni nadějných očekávání. Od konfirmace uplynula řada deseti-letí a my se s vděčností díváme nazpět do let, která jsou za námi. Pán Ježíš nás sprovázel jako dobrý Pastýř na cestě života. Byl to krásný život.

Evangelium se stávalo radostnou zvěstí pro náš pozemský život. Těšili jsme se z dětí. Sbor nám byl radostným domovem, víra otevírala naše oči pro Boží dobrodiní nám prokázaná, pro dary Božího stvoření a naplňovala naše srdce úžasem nad tajem-

stvím Božího slova, nad Boží věrností vyvolenému lidu i nám ve vzkříšeném Pánu, zejména u jeho stolu.

Víra se dívá na svět jako na dobré Boží stvoření, jako na místo, na které sestoupil Bůh v Kristu, aby ve světě přemohl mocnosti temnoty. Perspektiva, z které se víra dívá na svět, je perspektiva Kristova vzkříšení, perspektiva naděje. Tím se víra liší od orientálních náboženství, která svět chápou jako moře utrpení, před nímž rezignují a utíkají se do meditací a k nirváně. Evangelium vneslo do spirituality těchto náboženství svou dynamikou dějin a pozemského života neobyčejný rozruch. Pro křesťany jsou dějiny, životní příběhy místem, kde se setkávají se svým Bohem, kde se rozhoduje jejich věčnost.

I na křesťany přicházejí v tomto světě souzení, jak to předpověděl Kristus: „Na světě souzení míti budete“, připojil však k tomu výzvu a zaslíbení: „Doufejte!, mějte naději, „jáť jsem přemohl svět.“ (J 16,33). Žijeme ve světě, kde láska, služba a oběť nejsou marné, ve světě, v kterém to stojí za to žít a neutíkat z něho. Apoštol Pavel uvažuje ve vězení ve Filipech, kde mu hrozí smrt, o tom, co je lepší: zemřít a být s Kristem, což by, jak píše, „mnohem lépe bylo“ (Fp 1,21), nebo zůstat naživu pro bratry a sestry v církvi. Rozhoduje se pro tento život, pro tento svět, plný útrap a protivenství.

„Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk. Mám-li žít v tomto těle, získám tím možnost další práce. Nevím tedy, co bych vyvolil, táhne mne to na obě strany. Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší, ale zůstat v tomto těle je zase potřebnější pro vás. Proto pevně spoléhám, že zůstanu a budu se všemi vámi. K vašemu prospěchu a k radosti vaší víry.“ (Fp 1,21-26, ekumenický překlad).

Křesťan touží po plném obecenství s Kristem po smrti, avšak tato touha jej neodvádí ze světa, od práce v něm, od služby lásky. Křesťan neutíká z tohoto světa do platonského světa věčných idejí, nýbrž raduje se ze světa a jeho darů. Překonání platonismu a jeho nahrazení Aristotelem, jak to provedl Tomáš Akvinský, otevřelo Evropě cestu k darům Božího stvoření a jejich využití, k usnadnění života a k prohloubení komunikace mezi lidmi a národy. Křesťan ze světa neutíká, nýbrž usiluje s Komenským o jeho obnovu. Je v tomto světě doma, není to jen platonské údolí stínu. A přece pro něho tento svět není ten pravý domov, zůstává v něm „pohostinu“ (2K 5,6). Je určitá mez, kde tento svět a tento způsob života pro každého končí. V tomto těle chodíme skrze víru, ne skrze vidění (2K 5,7). Žalmista ví, že každý projde údolím stínu smrti. V „rokli šeré smrti“ (ekumenický překlad) i za ní je s námi Hospodin. On nás provede ze světa, v kterém věříme v jeho milosrdenství, moc a pravdu, do světa, kde to vše uvidíme na vlastní oči.

V údolí stínu smrti

Jak jsem se snažil ukázat, základní melodie žalmu 23 a evangelií je melodie radosti ze „zelených pastvin a tichých vod“, melodie radosti, vděčnosti a chval. Avšak žalmista ví, že do této melodie vděčnosti zaznívají i jiné tóny: „Byť se mi dostalo jítí přes údolí stínu smrti.“ Kralický překlad „byť“ - i kdyby – jakoby vzdoruje verši o smrti a nedává se vyrušit z radostné melodie žalmu.

Smrt není samostatným tématem křesťanské víry. Téma smrti je pro žalmistu nerozlučně spojeno s vírou v dobrého Pastýře, s vírou, že on je, vždy a všude, i v údolí stínu smrti, s ním. „Nebo Ty se mnou jsi“, ekumenický překlad: „vždyť se mnou jsi ty.“ To není objektivní konstatování rozumu, to je radostné vyznání srdce, to je živá víra, která dává žalmistovi odvalu podívat se do temných hlubin „rokle šeré smrti“ a nepropadnout pocitu marnosti a nicoty.

Bez obecenství s živým Bohem, bez jistoty, že je se mnou a že mě drží, se člověk do této hlubiny podívat nedokáže. Svůj pohled odvrací. Jen si všimněme, jak se snaží vytlačit smrt a co s ní souvisí, ze své blízkosti, jak se vyhýbá tomuto pohledu i tím, že prohlašuje, že za smrtí není nic. Odvalu k tomu, pohlédnout do tváře smrti, dává Bůh sám tak, že je svým Duchem s námi.

Ty, dobrý pastýři, se mnou jsi

Vyznání: „Ty se mnou jsi“ je pro žalmistu, pro víru skutečností větší a jistější než moci zla a smrti, než cesta údolím stínu smrti se svým trápením. Jak ukazuje Kralický odkaz do epištoly k Římanům, nic, „ani život, ani smrt, ani výšiny, ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, v našem Pánu“ (Ř 8,38). Drží nás Boží láska v Kristu Ježíši. My sami bychom se ve víře v milosrdného Boha neudrželi. Zlo, války, katastrofy, nemoci, kosmické moci, hrůzy „star wars“ vyvolávají otázku těch, kdo nevěří: Kde je Bůh tvůj?, s ním se musel vyrovnat žalmista. To vše by nám vzalo výhled k milostivé Boží tváři, kdyby Hospodin sám neobracel svou tvář k nám a kdyby on sám nás neujišťoval, že je s námi, a kdyby s námi nebyl. Žalmista vyznává, že Hospodin je s ním i v údolí stínu smrti, v tom údolí, kde člověk je sám, kam s ním nikdo druhý sestoupit nemůže. Hospodin je s námi v údolí stínu smrti. Je s námi i na té druhé straně, za smrtí.

Co je za smrtí?

Pro člověka post-moderny není za smrtí nic. Je jen tento život a tento svět. Tento postoj se odráží ve volbě hodnot, pro které se člověk rozhoduje, a ve stylu života, který volí. Křesťan vyhlíží ve víře a naději za hranice tohoto světa a života k příchodu Kristovu v slávě, k zjevení Pravdy, kterou je Kristus a k obecenství s ním, s církví zvítězitou a k životu věčnému. To vložila církev v Apoštolském vyznání do samých základů víry,

opírajíc se o příběh Ježíše Krista, jeho vzkříšení a nanebevzetí. Popsat skutečnost po smrti se však ani apoštol Pavel neodvážil víc než citací proroka: „Čehož oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteříž jej milují.“ (1K 2,9)

Některá místa Písma však poodhrnují roušku budoucnosti poněkud více. Kristovým vzkříšením, což je událost kosmická, neboť Kristus triumfoval nad mocnostmi kosmu, je proražena hranice, která ve smrti odděluje tento pomíjitelný svět, který je Božím stvořením, od světa plného království Kristova. Kristus přijde ve slávě a naplní se vize Zjevení Janova: „Vlády nad světem se ujal náš Pán a jeho Mesiáš a bude kralovat na věky věků.“ (Zj 11,15) Dějiny světa, plné lidských omylů, hříchů a vin, v nichž se nám nejednou ztrácí smysl, za nimiž nám mizí vláda vzkříšeného Pána, budou zjeveny ve své pravdě. Skutečnost, kterou spatříme, bude to, co jsme v církvi vyznávali ve víře, o čem jsme v shromážděních zpívali, čemu však jakoby naše dějinná skutečnost neodpovídala. Jak často se nám jevílo heslo „Pravda vítězí“ jako prázdný slogan, slovo o lásce, která vítězí jako iluze. Zpívali jsme žalmy o Hospodinově vládě nad světem, i když všechno nasvědčovalo jakoby tomu, že nad světem vládne hřích, jak píše Pavel: „Dokud pohostinu jsme v tomto těle, vzdálení jsme od Pána a chodíme skrze víru, ne skrze vidění.“ (2K 5,6n) Avšak až přijde Kristus ve své slávě, bude zjeveno, budeme to moci vidět, že v toku a zmaru dějin se pravda skrytě prosazovala, slovo Boží platilo a platí, že láska zůstává, zatím co moc a bohatství světa mizí jako dým. „Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uvidíme tváří v tvář... a tak, zůstává víra, naděje a láska – ale největší z té trojice je láska.“ (1K 13,12-13) „Ať se děje cokoli, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.“ (1K 13,7)

Často nám zvěst o parusii, druhém příchodu Kristově v slávě, mnoho neříká. Je však v ní z moci Ducha svatého veliké potěšení a veliká naděje. Ukáže se, že svět není v rukou lidí, že hřích a zlo nevítězí. Svět je v milostivých rukou Božích, moc zla je zlomena. To se ukáže a bude to potvrzeno. Ani naše životní příběhy nejsou zapomenuty, ale zůstávají v Boží paměti a budou zjeveny ve své pravdě. Je v nich mnoho z toho, co jsme se snažili zamlčet a zatajit před lidmi, co však před Bohem zatajit nelze. On zná všechno a ví všechno, jak to vyznává žalmista (Ž 139). Když na to pomyslíme, vkrádá se do našich srdcí myšlenka na Boží soud. Spravedlivý a svatý Bůh přece nemůže nechat všechno tu vinu v dějinách, ani naše osobní viny bez trestu. Jedině tak může prokázat, že je Bohem svatým, spravedlivým, že svou pravdu dokáže prosadit.

Myšlení evangelií, epištola Pavla, ba i myšlení Starého zákona však se ubírá jiným směrem. Hospodin nedopustil, aby hrůzné temnoty lidských vin ovládly lidstvo, které by propadlo nadvládě toho Zlého, z níž by se nedokázalo vymanit, nedopustil, aby chom se stali otroky svého sobectví a své pýchy, ale vzkříšením Ježíše Krista otevřel cestu lásce, spravedlnosti a pravdě, plnému a pravému lidství. Tak se přiznal k svému

stvoření, tak nám svou obětí Kristus otevřel cestu k věčnému životu. On je vzkříšení i život, kdo v něho věří, byť pak i umřel, živ bude (J 11,25). Kdyby byl Bůh Krista ukřižovaného nevzkřísil, zvítězilo by na tomto světě násilí, moc a zlo, jež přivedly Ježíše na kříž.

V údolí stínu na nás doléhají síly temnosti a zmaru. Útočí na nás v nevléčitelných nemocech, v bolestech, ve stáří, vzbuzují pochybnosti o Boží lásce a věrnosti. Usilují o to vzít nám víru a naději. Nuže nad těmito silami Kristus zvítězil, i když on je poznal. Tyto síly však nad ním neměly žádnou moc. On zůstává včera i dnes, tentýž až na věky. On dokáže provést i údolím stínu smrti, a být s námi. Zemřít znamená být s Kristem a s jeho církví zvítězilou. To pokládá apoštol za veliký zisk: „Jsme tedy stále plni důvěry, neboť víme, že pokud jsme doma v tomto těle, nejsme doma u Pána. – Žijeme přece z víry, ne z toho, co vidíme. Proto nám také nade vše záleží na tom, abychom se mu líbili, ať už odcházíme domů, nebo zůstáváme v cizině. Vždyť se všichni musíme ukázat před soudným stolem Kristovým, aby každý dostal odplatu za to, co činil ve svém životě, ať dobré či zlé.“ (2K 5,8-10). Být s Kristem znamená odejít z těla, být už doma u Pána, nežít už jen z víry, která je tam, kde je Kristus v nebesích. Tam jsou také ti, kteří nás předešli a na jejichž svědectví života se vděčně rozpomínáme, zejména při slavení stolu Páně, v naději, že spolu s nimi budeme účastníky zjevení Kristovy slávy a odhalení tajemství, která nám zůstávají skryta.

Josef Smolík

dějiny

Petr Vok z Rožmberka

(1. října 1539 – 6. listopadu 1611)

Na začátku listopadu uplynulo rovných 400 let ode dne, kdy zemřela významná osobnost českého společenského života, respektovaná autorita stavovské obce, ale také člen a štědrý mecenáš Jednoty bratrské, Petr Vok z Rožmberka. Na rozdíl od svého bratra Viléma († 1592), který dlouhá léta zastával úřad nejvyššího purkrabího a všestranně zasahoval do politického dění své doby – což mimo jiné přivedlo rožmberské dominium až na samý pokraj ekonomického kolapsu, neměl Petr Vok nikdy tyto ambice. Jevil zpočátku spíše nechuť k politickým záležitostem a patrně ani nebyl vybaven dostatkem diplomatického nadání. Přesto se poslední pán z rodu Rožmberků časem stal přední

autoritou českých nekatolíků a v rozhodujících momentech doby – na rozdíl od mnohých jiných – osvědčil připravenost obětovat ve prospěch zachování „obecného dobrého“ nemalou část svého majetku.

Vstřícný vztah k Jednotě bratrské, k níž jej – podle mínění dřívějších historiků – přivedla zejména jeho manželka z významného moravského bratrského rodu, Kateřina z Ludanic, demonstroval Petr Vok v roce 1582, kdy se veřejně stal jejím členem. Do Jednoty jej tehdy přijímal správce sboru v Horažďovicích, bratr Jakub Veliký. Vlastním duchovním správcem Petra Voka na Bechyni se stal Jindřich Švarc ze Semanína, účastník jednání o Českou konfesi v roce 1575. O obtížnosti této služby svědčí Švarcovy opakované žádosti bratrskému sněmu, aby byl z těchto povinností vyvázán. Jak zaznamenávají bratrské Dekrety, také v roce 1592 „žádal opět za propuštění z Bechyně s velikým lamentováním a příčin, proč tam déle býti nemůže s dobrým svědomím, předkládáním“. Bratřští biskupové nicméně jeho žádosti nevyhověli.

Petr Vok svou příslušnost k Jednotě bratrské, k velké nechuti svého bratra Viléma, který se stal aktivním podporovatelem katolické reformy a jezuitského řádu, kterému

*Bývalý bratrský sbor v Lipníku nad Bečvou,
dnes kostel sv. Františka Serafinského.*

vystavěl kolej v Českém Krumlově, dával okázale najevo, což mezi oběma Rožmberky vyvolávalo napětí. V září 1585 Jindřich Švarc posvětil v Bechyni nově vystavěnou zámeckou kapli, kam chodili záhy na bohoslužby i bratři z okolních lokalit, pokud se nemohli svobodně scházet ve svých sborech. I na panství v Lipníku nad Bečvou, které Kateřina z Ludanic přinesla věnem, Petr Vok Jednotu štědře podporoval. Vydal místnímu bratrskému sboru nová privilegia,

významně rozšířil jeho hmotný majetek, bratřím povolil provozovat školu a řemesla bez povinnosti vstupovat do cechů a správcům lipenského sboru daroval k užívání pole. Počátkem září 1587 se oba manželé v Lipníku osobně zúčastnili bratrského synodu. Petr Vok s bratři stoloval, zatímco jeho žena s jinými paními chystala pokrmy. Olomoucký biskup Stanislav Pavlovský, který právě tehdy Lipníkem projížděl, se tím cítil pohoršen, ale jeho stížnosti ke královskému úřadu nic nepomohly. Ještě významnější podpory se lipenský sbor dočkal mezi lety 1590–1592. Petr Vok přispěl značnou finanční částkou na stavbu nového bratrského sboru. Ten svého času patřil k nejkrásnějším bratrským

stavbám na Moravě. Přestože Petr Vok musel nedlouho poté lipenské panství prodat kvůli dlouhodobé finanční krizi svého dominia, vymínil si od nové vrchnosti slib, že bratřím v Lipníku nebude činěno žádných překážek.

Význam Petra Voka jako podporovatele Jednoty bratrské nikterak neklesl ani po roce 1592, kdy zemřel jeho bratr Vilém a on sám se stal rožmberským vladařem. Na počátku 17. století se začal aktivněji angažovat v politických záležitostech jako výrazný podporovatel a obránce českých nekatolíků. V roce 1609, kdy došlo k bouřlivému jednání o vydání Rudolfova Majestátu na náboženskou svobodu, nabádal všechny strany ke svornosti: „Jsme všickni Čechové, jsme krev jedni druhých; jednoho Pána Boha, jednoho krále, jedno právo české máme; trpíme raději Čechové sebe, než abychom potom jiné cizí a daleké národy trpěti musili.“ Již po několika málo letech se ukázalo, jak byla tato slova prorocká. Také vlivem Petra Voka z Rožmberka se jednání o novém uspořádání náboženských poměrů v Čechách účastnili i zástupci Jednoty bratrské. Jeho blízkým spolupracovníkem se stal další z významných bratrských šlechticů, Václav Budovec z Budova.

Ještě po vydání Rudolfova majestátu Petr Vok několikrát výrazně Jednotu podpořil. Sboru v Mladé Boleslavi poskytl velkou finanční částku, aby mohl získat zpět majetek, zabavený v roce 1604 na základě císařského protibratrského mandátu. Sboru v Týně nad Vltavou daroval peníze na opravu sborové budovy a malým darem nezapomněl ani na tamního bratrského kněze. V posledních letech jeho života pobýval na Třeboni, kde měl Petr Vok jedno ze svých sídel, bratrský kněz Šimon Věrník. Nebyl pouze duchovním správcem, ale i jedním z jeho knihařů, jak dosvědčují dochované účty. Knihařské řemeslo ostatně ovládalo více bratrských kněží, kteří si, jak bylo obvyklé, takto přivydělávali na své živobytí. Vedení Jednoty na svého dobrodince nezapomínalo, biskupové jej měli ve velké vážnosti a dávali to často najevo. Vlivných a ochotných ochránců nikdy nebylo příliš mnoho. V nedávno nalezeném mladoboleslavském archivu Matouše Konečného se dochoval koncept pozdravného dopisu, který vedení Jednoty Petru Vokovi odeslalo z jednoho ze svých synodů. Slova listu jsou dokladem o mimořádném vztahu, který rožmberského vladaře s bratrskými biskupy pojil: „Nemohli sme toho, milostivý pane, pominouti při této příhodnosti, byvše z rozličných zemí pro dílo Boží a práci povolání našeho shromáždění, než abychom se tímto kratičkým psaním i skrze milého spolubratra našeho kněze Matěje Cyra povinně a z ducha lásky v péči pastýřské k Vaší Milosti ohlásili, žeť na Vaší Milost v svých modlitbách před Pánem Bohem pamatujeme a čehož

k spasení i k zevnitřnímu stánku zdejšího přebývání potřebí, žádáme a v svých službách péče pastýřské vzdycy Vaší Milosti služebníci v Kristovu poselství hotovi ve vsí věrnosti zůstáváme.“ Petr Vok z Rožmberka zemřel v listopadu roku 1611. Krátce před tím nechal zmincovat rožmberský stříbrný poklad na úhradu dluhů, které vyvstaly po vpádu pasovských vojáků do Čech. Jeho zájem o dobro jiných vysoce převyšoval zájem o vlastní statky. Petr Vok, poslední člen svého rodu, byl pohřben v rožmberské hrobce ve Vyšším Brodě a nad jeho rakví kázal bratr Matěj Cyrus, jeden z jeho někdejších duchovních správců.

Jiří Just

(Kdo se o této mimořádné postavě chce dovědět více, nechť sáhne po knize, která je snad ještě k nalezení na knihkupeckých pultech: Jaroslav Pánek: Petr Vok z Rožmberka. Život renesančního kavalíra. Kniha vyšla v Praze v roce 2010.)

Heinrich Schütz

Mezi největší německé hudebníky všech dob patří skladatel, jehož význam si v českých zemích uvědomujeme zatím jen velmi nezřetelně, jehož přínos do pokladnice křesťanské hudební kultury je však zcela mimořádný – Heinrich Schütz. Jeho narození i úmrtí v podzimním čase (8. října 1585 Köstritz, 6. listopadu 1672 Drážďany) přináší podnět k připomenutí všeho krásného, co vytvořil a zanechal pro budoucí generace.

Jak bylo ve druhé polovině 16. století časté, pro začínajícího mladého hudebníka bylo původně určeno zcela jiné životní zaměření; studoval práva v Marburgu a když se projevil jeho výrazné hudební nadání a mimořádný zájem o vše, co souvisí s hudbou, odešel studovat do Itálie k největším mistrům tehdejšího kompozičního umění (Giovanni Gabrieli a Claudio Monteverdi). Jeho celoživotním působištěm se staly Drážďany a saský panovnický dvůr. Opustil je jen na několik kratších životních úseků, při druhé cestě do Itálie a při několikaletém působení v Kodani.

V díle Heinricha Schütze nacházíme velikou touhu sloužit slovu zvěstovanému ve vyznáních biblických textů. Výraznou charakteristikou jeho skladeb je citlivá práce s textem a snaha vyjádřit co nejvýstižněji muzikantskými prostředky obsah zhudebněvané zvěsti. Pracuje převážně s německými texty, v tom je věrným služebníkem luterské vyznavačské tradice, používá při tom nejvyspělejší kompoziční postupy tehdejší doby, které získal při svém italském studiu. Mezi ně patří také stále výraznější začleňování hudebních nástrojů jako rovnocenných partnerů pěveckých partů do dění na chrámových kůrech. Mimořádné mistrovství na nás dodnes působí z jeho sborových skladeb, v nichž velmi působivě a vynalézavě zpracovává nejrůznější biblické a liturgické před-

lohy. Z nejvýznamnějších cyklů Schützových skladeb je potřeba připomenout sbírky „Psalmen Davids“ (1619, 1628 a 1661), „Symphoniae sacrae“ (1629), „Kleiner geistliche Concerten“ (1636) a „Geistliche Chor-Music“ (1648).

Pro repertoár mnohých našich pěveckých sborů jsou dnes velkým přínosem Schützova zpracování žalmů na základě přebásnění Cornelia Beckera („Der Psalter nach Cornelius Beckers Dichtungen“). Také tvůrci připravovaného nového zpěvníku ČCE vedle řady tradičních žalmových zpracování a vedle nových zhudebnění žalmových předloh zařadili do kapitoly biblických zpěvů jako oživující a kontrastující prvek řadu žalmových verzí Heinricha Schütze. Svou nápaditou harmonickou i rytmickou strukturou jsou často protiváhou „Ženevských žalmů“ a spolu se soudobými zpracováními Petra Ebena či Miloše Rejchrtů přinášejí bohatství výrazových poloh do zpěvu žalmů v církvi.

Obtížným problémem bylo často vytvořit pro tyto Schützovy žalmy české texty, které by kromě věrného tlumočení obsahu podle biblické zvěsti také správně respektovaly rytmické členění původních, starou němčinou psaných Beckerových textů. Všechny tyto nové žalmové verze budou postupně předkládány církvi, abychom spolu mohli užívat i po téměř čtyřech stech letech živé plody Schützova génia a přidat své hlasy k jeho výraznému zvěstovatelskému dílu.

ME

unitas fratrum

Kancelář Jednoty pro práci žen

Ve Winston-Salemu (americká jižní provincie) byla zřízena kancelář pro koordinaci aktivit žen ve světové Jednotě bratrské. Vedoucí této kanceláře je farářka Patricia Garner. Trvalo to více než 15 let, než byla taková kancelář zřízena a dostala jistý skrovný rozpočet. Tato kancelář chce spojovat ženy a dívky v celé Jednotě, zprostředkovávat návštěvy i služby dobrovolnic. Také koordinuje kruh „modlitebnic“. Protože problémy žen jsou v různých regionech tak různé, je třeba o to více vzájemné informovanosti. Tato kancelář má webovou stránku na: www.unitywomensdesk.org.

Misie v New York City

Již řadu let provozuje Jednota bratrská v New York City sociálně misijní práci, která nese název MOD (Moravian Open Door). Cílem práce je pastorační i diakonická služba

pro staré, bezdomovce a jinak potřebné lidi. MOD chce být zařízením, které těmto lidem pomůže zapojit se opět do společnosti. MOD využívá v New York City starší dům, kde v jedno i dvoulůžkových pokojích může ubytovat celkem 41 mužů i žen.

Misijní práce na Grenadě

Misijní a sociální práce Jednoty na Grenadě začala již v roce 2004 (Grenada je ostrovní stát v Karibském moři v Malých Antilách. Nachází se v jižní části Návětrných ostrovů severozápadně od státu Trinidad a Tobago a jihozápadně od státu Svatý Vincenc a Grenadiny nedaleko venezuelského pobřeží. Rozloha Grenady je 344 km² (patří mezi nejmenší nezávislé státy na západní polokouli), počet obyvatel je přibližně 110 000. Hlavním městem je Saint George's s 4300 obyvateli) Doposud byla tato práce konána výlučně dobrovolníky a misijními týmy Jednoty z Tobaga a St. Kitts. Od roku 2012 však má být povolán první placený misionář do Mount Tranquil. Osobní a věcné výdaje ve výši 60.000 dolarů budou hradit sbory Jednoty v Západní Indii. V tomto roce se konaly na Grenadě první křty a bohoslužby s Večeří Páně. Byl také vyhledán a získán pozemek ke stavbě sborového sálu.

Jednota bratrská v Nepálu

V nepálském Kathmandu založila Jednota bratrská mezinárodní školkou pro 49 dětí. Vedoucí této práce – Shanti a Vani Pradhan a jejich syn Nahum – se pro tuto práci připravovali na teologickém semináři Jednoty v americkém Bethlehemu. Na jiném místě, ve sboru v Khokana, dokončili a otevřeli nové církevní prostory a novou modlitebnu.

Ještě k prvním ordinovaným ženám v Unitas Fratrum

O tom, že ordinace žen byly v Obnovené Jednotě už v 18. století, jsme přinesli zprávu již dříve (NBL 2/2009). Doklady jsou nejen z Německa, ale i z Jižní Ameriky: Rosina-Bachoffová, Juliana Ernstová, Elisabeth Bagge, Maria Questová, Elisabeth Culverová, Anna Catharina Heizmannová – Ernstová a další. Tyto ordinované ženy však sloužily jen sestrám ve sboru, nikoli bratřím.

V 19. a v první polovině 20. století se ordinace žen vůbec nevyskytovala, stejně jako ve většině jiných církví.

Postoje k ordinaci žen se zlepšily od roku 1945. Úvodník v červnovém čísle „Wachovia Moravian“ komentuje události v Britské provincii, týkající se ordinace žen. Dospělo se k rozhodnutí, „že ženy jako duchovní jsou lepší než vůbec žádní, ale církev by měla více pracovat, aby získala více mužů pro duchovenskou službu.“

Před rokem 1975 byly ordinovány ženy v Německé, České a Britské provincii. Americká Severní provincie ordinovala s. Mary Matzovou v únoru 1975. Ve svém kázání

při její ordinaci řekl biskup Edwin Kortz: „V duchu opravdové rovnosti by neměla padnout ani zmínka o skutečnosti, že kandidátkou je žena. Ordinujeme ženu pro duchovenskou službu Jednoty v Americe poprvé.“

Synod americké Jižní provincie, který se konal 9. srpna 1977, schválil Carol Foltzovou jako kandidátku pro ordinovanou duchovní službu, první uchazečku o duchovní práci v provincii. V závěru svého seminárního vzdělávání a několika studií pro pokročilé v křesťanské výchově ses. Foltzová přijala službu mimořádné kazatelky ve sboru Calgary a byla 11. června 1978 ordinována biskupem Edwardem Mickeym ve sboru Trinity.

„První ordinované ženy ve světové Unitas Fratrum“ (25. kapitola, str. 708-709)

Daniel C. Crews a Richard Starbuck

přeložila M. Ulrichová

Vzpomínka na sestru Marjorii Grubbovou

(27. 12. 1917 – 3. 6. 2011)

Před několika lety napsala ses. Marjorie Grubbová svůj životní příběh pro čtvrtletník, který vydává Sdružení britských sester Jednoty (MWA). Stalo se tak po mnohém přemlouvání. Tímto jejím osobním vyprávěním vzdali br. a ses. Olive a Fred Linyardovi čest misionáře a kazatelce britské Jednoty bratrské (Moravian Church), která zemřela 3. června ve věku 94 let.

Už jako děvčátko navštěvovala Marjorie bratrskou nedělní školu ve Fairfieldu. Na fairfieldské církevní škole dostala také stipendium a nakonec se po konfirmaci stala členkou Jednoty. Zpívala v pěveckém sboru a vzdělávala se ve zvláštní třídě, aby se mohla stát laickou kazatelkou. Ve Fairfieldu se setkala s Fredem Grubbem, studentem na tamní Theological College a zamilovala se do něj. V roce 1943 povolala Jednota Freda k misionářské službě do Labradoru, ale Marjorie musela počkat až do roku 1945, kdy se mohla konat jejich svatba. Než opustila Anglii, získala Marjorie kvalifikaci zdravotní sestry (ošetřovatelky). Přijela dříve, než ji ve stanici Goose Bay očekávali, takže Fred spěchal, aby se s ní setkal „ve špinavých pracovních kalhotách a obalený mastnotou v rybářském člunu“. Ona si vezla s sebou svatební šaty a „k nim si musela sama koupit svůj snubní prsten“.

Po svatbě v misijní stanici Makkovik se usadili v Hopedale. S nejbližší nemocnicí vzdálenou 300 mil cesty se její výcvik zdravotní sestry osvědčil jako velmi prospěšný a užitečný. V dalších 19 letech pracovali Fred a Marjorie v každé z misijních stanic na pobřeží. Během jedenácti let se stěhovali devětkrát.

Misijní práce, do které se Marjorie plně zapojila, byla velmi rozličná a zahrnovala pomoc ve škole, lékařské ošetřování, pastorační a praktickou péči jak Inuitům (kanadští a grónští Eskymáci) a osadníkům roztroušeným podél pobřeží v délce 150

mil, tak i pomoc při pravidelných bohoslužbách. A spolu s tím vším se musela postarat o šest svých dětí, dokud nemusely odejít do školy, nejdříve v Kanadě a potom v Anglii, což bylo kromě mnoha jiných problémů jejich velkou rodičovskou bolestí. Když byl jejich dvouapůlletý syn pokousán severskými psy husky, musela Marjorie sešít jeho rány dříve, než byl chlapeček letecky dopraven na plastickou operaci do Montrealu. Jednou se stalo, že Marjorii postihlo těžké krvácení v době, kdy Fred konal vizitace a byl několik týdnů mimo domov. Život jí zachránil místní správce skladu, který přivolal tým „vzdušných a mořských“ záchranářů.

Vzdor všem obtížím to byl šťastný a naplněný život, dokud lékaři nerozpoznali u Freda velmi vysoký krevní tlak. Manželé se snažili v práci pokračovat, ale v roce 1964 se oba museli vrátit do Anglie. Marjorie pokračovala ve své práci ošetřovatelky, nejdříve v nemocnici a potom jako sociální pracovnice. Vedle toho pečovala o nemocného manžela a o rodinu. Po Fredově smrti v roce 1970 pracovala Marjorie dále jako pečovatelka, ale cítila se být povolána k ordinované kazatelské službě. Po vzdělávacích kurzech byla v roce 1978 ordinována na diakonku a sloužila osm let ve sborech Woodford a Eydon jako neplacená kazatelka.

Rodina zůstávala pro Marjorii velmi důležitou. Milovala své děti a navštěvovala je jak v Anglii, tak i v zámorí. Ve svém důchodu, který trávila v bratrském Ockbrooku, pokračovala ve službě církvi rozličnými způsoby, dokud vážně neonemocněla a její křehké zdraví ji nepřinutilo zůstat jen doma, ovšem v milující péči své dcery Frances.

Marjorie by o sobě řekla, že byla velmi obyčejnou ženou. Ale ten její mimořádný život přijaté povinnosti a věrné služby bez očekávání odměny byl vskutku nevšední a hodný křesťanského ucednictví.

*Rev. Fred a Olive Linyardovi, Ockbrook (Anglie)
překlad M. Ulrichová*

115 let od založení Pražského sboru jako kazatelské stanice

Praha oslavila dne 25. září 115 let od založení kazatelské stanice. Kazatelská stanice byla odnoží Potštejnského sboru. Prvním kazatelem pražského sboru byl Václav Betka.

Sešli jsme se jako obvykle k bohoslužbám. V místnosti stálo šest panelů, na kterých byly fotografie a materiály, které dokumentovaly jednotlivé události z historie sboru. Fotografie našich kazatelů a výpomocných kazatelů, fotografie ze sborových akcí a akcí mládeže nám všem osvěžily paměť. S vděčností jsme vzpomínali na členy sboru, kteří již nejsou mezi námi, ale svou prací pro sbor vykonali službu, bez níž by se pražský sbor těžko obešel.

V dokumentech jsme mohli shlédnout seznamy kazatelů, staršovstev, smlouvy o koupi domu, záznamy z výstav, zprávy o sboru ze starých Bratrských listů, dopisy ze zahraničí. Se zájmem jsme sledovali i hospodaření sboru, který dlouhá léta splácel dluh za koupi svého sborového domu.

Strávili jsme spolu v Sue Ryder společný oběd, kde jsme společně vzpomínali a doplňovali si osoby i místa, která na panelech nebyla. Bylo

to pěkné a hřejivé vzpomínání. Po obědě jsme vyslechli vzpomínky nejprve jednoho ze služebně nejstarších členů našeho sboru, bratra Müllera, který vzpomínal na doby mládežnické. Zavzpomínal také na kazatele Schillera, Reichla, Vančuru, Halamu st. Jeho svědectví víry nám připomnělo, jaký dar jsme v těchto lidech dostali a na jakém dobrém základě byl postaven náš sbor. Základním kamenem nebyl nikdo jiný než Ježíš Kristus, do jehož služby se dali.

Bratr Kalista nám připomněl atmosféru bratrství a služby, když vzpomínal na sestru Skuhravou, která svou tichou službou byla nedílnou součástí sborového společenství.

Na léta působení kazatelky sestry I. Kuželové vzpomněla J. Uhlířová. Dar sestry kazatelky pracovat s mládeží a mladými lidmi vůbec oslovoval nejen členy Jednoty bratrské, ale i širokou ekumenu.

Poslední v řadě vzpomínajících byl jeden ze služebně nejmladších členů sboru, bratr Lehovec. Za svůj vztah ke sboru v dobách rozkolu Jednoty bratrské vlastně vděčí poslednímu kazateli v řadě kazatelů, br. Kejřovi, který si v dobách nepokojných našel čas a Boží pokoj pro vedení mládeže i sboru.

Sestra Marie Ulrichová vyznala, co vše pro její život znamenalo a znamená, že může vyznat v naší liturgii, že před Bohem je vlastně ubohým hříšníkem, který se díky Božímu slitování v Ježíši Kristu stává novým člověkem.

Pozdrav seniora nás povzbudil k další činnosti. Děkujeme Pánu Bohu, že máme na co navázat, že nám byli dáni svědkové víry, ať už v našich kazatelích, nebo v jednotlivých členech sboru, kteří nám na svých životech ukázali, že být svědky pro Krista za nějakou tu naši škodu stojí.

Eva Šormová

Desáté výročí obnovy turnovského domu Na Sboře

Psal se 21. říjen roku 2001 a v památném turnovském domě Na Sboře se sešla široká, nejen evangelická veřejnost. Zněla tu vedle češtiny hojně němčina, ale také holandština a angličtina, zpívaly se písně našich předků až z 15. století za doprovodu varhan, ale také písně současné, s doprovodem kytar. Sbor trubačů ze vzdáleného Königfeldu, ležícího v německém Schwarzwaldu, vytruboval písně českých a moravských exulantů ze století osmnáctého. Prostě veliká sláva. Starý sbor Českých bratří a rodný dům p. Antonína Marka se skvěl novou fasádou a byl naplněn – po staletích a desetiletích – novým duchovním životem. Proto se tu také sešli představitelé politického, kulturního a duchovního života v Turnově s mnoha hosty z blízka i z daleka, z Čech i ze zahraničí.

Všechno to ale začalo již na jaře roku 2000. Tehdy turnovská bratrská obec zakoupila od města památný dům a svépomocí začaly přípravy k celkové rekonstrukci. Stovky dob-

rovolnických hodin a desítky vyvezených kontejnerů, nejprve harampádí a poté stavební suti. Vedle štědrých darů místních i vzdálenějších členů Jednoty bratrské přispěchal s finanční pomocí partnerský sbor v již zmíněném Königfeldu, Česko-německý fond budoucnosti, Evangelická církev v Německu a v neposlední řadě nadace B. J. Horáčka. Tak se v poměrně krátkém čase (stavební firma Stavko-Košťálov nastoupila v listopadu

2000 a hotovo bylo v říjnu 2001) podařilo tehdy neuvěřitelné dílo. Nejen, že bratrská turnovská farnost získala nové a důstojné sídlo, ale vznikl také prostor pro kulturní a vzdělávací pořady. Na desítky se dnes počítají známá setkání „Večery Na Sboře“, která mají stálý okruh přátel a příznivců. Pravidelně se tu konají nedělní bohoslužby, setkávání rodin, dětí i starší generace, zajíždějí sem návštěvy i ze vzdálených a nejen evropských končin. To vše bylo důvodem k vděčné vzpomínce a ohlédnutí.

Proto se v neděli 23. října 2011 sešla opět pestrá společnost z různých míst. Dopolnední program zahajoval sbor trubačů (z Königsfeldu, Berlína, Nizkého a Ochranova), který poté doprovázel bohoslužby. Zvěstováním potěšila kazatelka partnerského sboru Jednoty bratrské v Königsfeldu Benigna Carstens, která spolu s místním kazatelem a kurátorkou a br. Schoenleberem také sloužila Večeři Páně. Po občerstvení a obědě se zahajovalo videoprojekcí. Před deseti lety prozíravě bratr Plíva z železnobrodského sboru natočil více než hodinový dokument o přestavbě sboru. Ukázalo se, v jak krátké době může být takový dokument historicky cenným materiálem. Nejen, že zachycuje jednotlivé etapy přestavby, ale také mnohé z těch, kteří už mezi námi nejsou. Hlavním bodem odpoledního programu byla přednáška děkana evangelické teologické fakulty J. Halamy o vztahu Jednoty bratrské k moci vojenské či válečné a jeho proměnách. A pak pozdravy hostů; ze sborů od nás i zahraničí, z kultury a města a také od dárců - naši slavnost navštívil také syn velkého turnovského rodáka a dárcе B. J. Horáčka, Jan Horáček.

Turnovští touto cestou děkují všem za zájem i návštěvu a těší se zase někdy příště.

O.Halama

Podzimní výlet pražské mládeže

Koncem října jsme se s mládeží opět rozhodli podniknout cestu za společnými zážitky. Tentokrát byla naším cílem „boleslavská“ chalupa v Bílém Potoce. Páteční večer jsme si zpříjemnili zkouškou našich vědomostí ve hře Česko. Ačkoliv byla chalupa pořádně promrzlá, podařilo se nám během hry díky někdy až zákeřným otázkám zahrát se vcelku rychle.

Sobota se nesla ve znamení objevování krás přílehlého okolí. Absolvovali jsme výlet na Frýdlantské cimbuří. Díky zcela jasnému počasí se nám naskytl pohled široko daleko.

Příjemná procházka přes Polední kameny a kolem Vlčí louky končila v příjemné dřevěné chatě Smědava, kde si někteří z nás pochutnali na dršťkové polévce, jiní dali přednost palačinkám či jiným dobrotám. Po návratu na naši základnu nám byl, v čele s naší vrchní kuchtičkou Evou, podáván vynikající buřtguláš a další kolo vědomostní hry mohlo opět začít. Krom hry deskového typu na nás v „boleslavské“ chalupě čekala ještě bojová hra s názvem „Kdepak máme nivu?“. Bohužel se nám nepodařilo tuto hru dohrát, a tak všichni pevně věříme, že se nám niva ztratila někde cestou z nákupního centra, protože bychom byli neradi, aby tam na někoho vybafla při jarním úklidu.

Na nedělních dopoledních bohoslužbách nás čekalo velmi milé a příjemné přivítání v Tanvaldském sboru. Ještě před bohoslužbami jsme se mohli projít po městě a nasát tak podzimně zimní atmosféru českého severu. Celý společný víkend jsme zakončili na sborovém dni v Turnově, kde jsme spolu s turnovskými slavili výročí 10 let od obnovení sboru.

A co teď? Teď už jen zbývá naplánovat výlet další a napsat kvízovou otázku.

Co jsou to jedliny?

- a) jedlové lesy
- b) jedlé houby
- c) bodliny naplněné jedem

Odpovědi můžete psát na e-mail redakce Bratrských listů. Výherce obdrží pozdrav v podobě pohledu z našeho příštího výletu.

(psl)

Rovensko pod Troskami – Rodinná neděle – Sborový den

První říjnová neděle byla pro nás, rovenské, darem shůry. Nazvali jsme ji Nedělí rodinnou. Rodinné byly bohoslužby, které vedla sestra Eva Šormová, šlo o vyprávění o Zacheovi, doplněné obrázky z flanelografu.

Malé děti v předních lavicích spontánně reagovaly na dotazy sestry farářky. Úvodní píseň „Díky“, za kytarového doprovodu Kateřiny Matysové, trefně vyjadřovala naše rozpoložení, radost a vděčnost. Modlitebna byla plná, věkový průměr velmi nízký.

Nádherně modrá obloha, slunce svítilo. Kdo si chtěl sluníčko prozkoumat z blízka, navštívil soukromou hvězdárnu pana prof. Vladimíra Kafky. Vypravil se tam pěkný zástup zájemců. Neposedné děti běžely na fotbalové hřiště s Markem Náhlovským.

A pak už byl oběd, nachystaný obětavými rovenskými sestrami. Říjnová neděle se

opravdu vydařila, a tak káva s ostatními pochoutkami mohla být podávána na zahradě.

O druhé hodině odpolední začala přednáška pana prof. Kafky „O vesmíru“. Přednáška byla sice určena pro dospělé, ale v přední lavici poslouchaly i zvědavé děti. Ostatní děti využívaly přednosti naší zahrady. Pod vedením Alžběty a Matouše vytvářely papírové skládačky.

Poté v modlitebně následovaly pozdravy bratra seniora Jiřího Polmy a sestry farářky Evy Šormové, která měla i závěrečnou modlitbu a požehnání.

Rodinná neděle, sborový den v Rovensku se vydařil, díky Pánu!

Hana Jalušková

Rozhovor s jubilantem

Dne 28. října se dožil svého životního jubilea, neuvěřitelných 90 let, emeritní kazatel, básník, bratr Miroslav Matouš. Pražský sbor společně s ním toto životní jubileum oslavil v neděli 16. října. V nedělním shromáždění jsme poděkovali za život našeho bratra a potom jsme vyslechli několik básní z jeho básnických sbírek. Bratr Matouš zavzpomínal na to, co jej v životě formovalo, co vedlo jeho kroky, jaká byla jeho životní cesta.

E.Š. *Odkud pocházíte?*

M.M. Krajina mého dětství je Jičínsko. Narodil jsem se v rodině učitele. Můj otec mě zasvěcoval do lásky k poznání i k přírodě. Žil jsem v rodině, kde se zachovávaly masarykovské humanistické zásady. Láska k poznání, k přírodě mě provázela po celý život. V přírodě jsem pozoroval stopy, které mě přivedly k Bohu. Vše, co nás obklopuje, není dílo náhody, ale stvořitelského záměru.

E.Š. *Co formovalo Váš život?*

M. M. Když se dívám nazpět, tak rozpoznávám dotyky Božího vedení. Uvědomuji si, že můj život byl někým veden. I když jsem měl jiné plány, chtěl jsem být filosofem, Pán Bůh mě nakonec dovedl do míst, kde jsem našel svoje místo. Nakonec jsem musel uznat, že náhody neexistují. Za těmito zdánlivými náhodami je vyšší záměr. Když jsem spolupracoval s Přemyslem Pitterem, říkali jsme tomu v.r. Nikoli vlastní rukou, ale ve Vyšší režii.

E.Š. *Jak citelně vás zasáhla druhá světová válka?*

M.M. Díky svému příteli jsem nenastoupil do Reichu. Část války jsem „promarodil“ v sanatoriu pro postižené reumatizmem. Byl to čas, kdy jsem měl čas číst, přemýšlet o své budoucnosti.

E.Š. *Co jste dělal po válce?*

M.M. Po válce jsem nastoupil na Filosofickou fakultu. Komunistický převrat znemožnil seriózní studium filosofie. Odešel jsem zklamán, protože marxistický pohled a marxistické hodnocení světa se nezastavilo ani před moudrostí filosofie.

E.Š. *Co vás vedlo k tomu, vyhledávat a vést rozhovory s významnými lidmi kulturní a společenské sféry?*

M.M. K tomu, že jsem začal vyhledávat významné osobnosti kulturního i společenského života, mne vedla touha přijít na kloub základním otázkám, které jsem si v té době kladl. Tyto otázky se týkaly víry v Boha, smyslu života, kde a na čem mají tito lidé zavěšenu svoji víru či nevěru.

Ptala se Evaš

V lednu v seniorátě

6. ledna se sejde v Turnově nový seniorátní výbor.

12. ledna se sejde starý i nový seniorátní výbor ke společnému jednání s Ochranovským ředitelstvím.

Pozvánka

Dne 16. ledna se dožívá významného životního jubilea sestra Marie Ulrichová. Chtěli bychom společně s pražským sborem poděkovat Pánu Bohu za její život, činnost pro sbor i celou jednotu bratrskou.

Tato slavnost se bude konat v neděli 15. ledna v rámci bohoslužebného shromáždění. Po ukončení shromáždění budou gratulace a sestra Marie Ulrichová nám poví o svých důležitých životních událostech.

Všichni jste srdečně zváni.

Za sbor Eva Šormová, kazatelka

Petr Heřman, kurátor sboru

Vánoční čas

(text písně: O.Halama)

Ať zvony zvoní ať zvoní zvon
tak ať už zní ten radostný tón
ať veselí se každý z nás
je vánoční čas.

Ať vejde trochu světla
naděje do bezmoci
vždyť kometa už vzlétla
a jasně září nocí
ať zvony zvoní v dur(u)
a každý slyší kde jsou
pastýři už jsou vzhůru
mudrci dary nesou
je vánoční čas.

Ať štědré jsou tvé dlaně
a ústa žehnající
pak přijde anděl Páně
a dítě ještě spící
a cherubínů hlasy
i tóny na šalmaje
a zvěstování spásy
jak před branami ráje
je vánoční čas.

Ať bolest méně bolí
a soucit slzy suší
ty ať jsi odkudkoli
zastav se ve své duši
pohlédni na oblohu
kometa cestu kreslí
vždyť dnes je den kdy mohu
dojít až tam k jeslím
je vánoční čas.

ráj srdce

Hora a rovina

Hora řekla rovině: „Já jsem vyšší než ty.“

„Může být,“ odvětila rovina, „ale já jsem všechno a ty jsi jen moje výjimka.“

Modré nebe a mraky

Sedlákův synek pozoroval mraky a řekl otci: „Jen kdyby ty mraky to krásné modré nebe už nikdy nezakrývaly!“

Otec mu odpověděl: „Hloupý chlapče! Vždyť i ty šedivé mraky pro nás znamenají požehnání nebes!“

Most a cesta

Most oslovil cestu: „To, co je na tobě krásného, jsem já.“

„Může být,“ odvětila cesta, „ale kdyby ses ty zřítíl nebo tě podemlela voda, zůstanu a klidně si počkám, až budeš zase postaven.“

Heinrich Pestalozzi: Bajky

připravuje M. Matouš

Jdu stezkou, na které
mi hvězdy do tmy planou,
kde rosa chvěje se
a nevíří se prach,
kde duše prodchnuta
je láskou nepoznanou
a půlnoc nejbliže
je jitru na horách.

V tmě z hloubi nezměrné
zář nedozírná vzhází
a z hlubin tichosti
se rodí zvuk i hlas:
tam cestou nezemskou
mé kroky doprovází
On, který věčný je
a určuje můj čas.

ze sbírky M. Matouše Pouť za světlem